

(Фајненшел тајмс, 30.12.2009)

Четрнаеста годишњица Дејтонског мировног уговора из 1995. прошла је незапажено у новембру. Прошломесечни колапс дипломатске иницијативе САД-ЕУ у Босни и Херцеговини је прошао скоро незапажен, као и чињеница да је хладни мир у Босни озбиљно угрожен.

Босна може изгледати мање значајна за САД и њене савезнике но што је то била. Акутни изазови у Авганистану и даље од њих захтевају велику пажњу. Али, ни Европа, ни Вашингтон не смеју игнорисати ризик да једна неуспела држава ухвати корена у Европи.

Брисел се рве са компликованом балканском дипломатијом – толико је престоница са којима се мора општити, а толико мало воље да се донесу тешке одлуке. ЕУ се нада да ће њен прилаз у стилу “све саме шаргарепе – а батине нигде”, који једино нуди обећање о могућем приступању у ЕУ, променити унутрашњу политику у Босни и суседној Србији и довести до политичке сарадње. Америка подупире тај приступ, упркос чињеници да је Босна удаљенија од чланства у ЕУ од било које друге земље-аспиранта.

Економија Босне је уз страну помоћ порасла, али држава није – и данас она не функционише. Босански Срби су искористили аутономију коју им је Дејтон дао, ослањајући се на тактику успоравања како би одржали државу подељеном, и њену владу без функције – уз одржавање својих нада на сецесију, док и неки бошњачки руководиоци могу бити исто тако крути. Превазиђен је изврстан отпор само онда када је високи представник међународне заједнице – чији је задатак да надзире спровођење Дејтона – инсистирао на томе. Али, чак је и тај напор превазишао стрпљење и капацитет ЕУ и САД. Допуштено је понижавање статуса високог представника, тако да ниједна од страна – а нарочито босански Срби – не обраћа пажњу на његове напоре. А сада се предлаже да се та улога још више умањи тиме што ће се високи представник трансформисати у специјалног представника ЕУ и што ће му се одузети реална моћ – “Бонска овлашћења”.

Националистичка реторика у свим деловима Босне ће се сигурно повећати како се све

више примиче сезона избора. Чак и босански Хрвати све више говоре о сопственом ентитету и отцепљењу из федерације са Бошњацима.

Оно што се дешава у задњем дворишту Европе има значаја: последице распада Босне би биле катастрофалне. Цепане те земље у независне етничке државице не само да би било награда етничком чишћењу – што је свакако морална анатема – него би такође доводило до ризика настајања неуспеле државе у срцу Европе. То би било плодно тло за узрастање тероризма и криминала, и монструозна издаја према свима који су преживели концентрационе логоре, масовне гробнице и пресељавања 1990-их година. Босна неће саму себе разрешити, нити ће перспектива ЕУ интеграција бити довољна да одвуче ту државу од ивице понора.

Уместо тога треба да схватимо да су све земље у том региону повезане и да не могу да се појединачно третирају.

Позивамо САД и ЕУ да свака од њих именује по једног специјалног изасланика за тај регион, који би тесно симултано и координисано радили и тиме слали заједничке поруке и кретали се у правцу прогреса. Морамо да утувимо босанским вођама у главу да сувереност те државе не потпада под сумњу и да је њена деоба незамислива. Али, такође морамо да земљама – европским кандидатима, Србији и Црној Гори кажемо да се од њих очекује да подржавају политику ЕУ према Босни.

Енергичан међународни приступ мора бити усредсређен на једини циљ: на једну централну владу Босне која је довољно ефикасна да испуни своје одговорности за чланство у ЕУ и НАТО. Сваки босански вођа мора да буде за ову једноставну идеју или против ње, али и да се суочи са консеквенцама свог одговора на то питање.

Међународна заједница мора бити спремна да употребљава како батине, тако и шаргарепе. За претњу добро циљаним санкцијама против политичара који поткопавају државу Босну постоје јаки аргументи.

Приче о затварању Канцеларије високог представника у Босни и Херцеговини су преурањене. Она треба да буде затворена онда када се остваре уставне реформе. У међувремену, високи представник мора да ужива чврсту подршку ЕУ и САД, тако да све

ЕУ и САД морају обратити пажњу на разбијену Босну

Пише: Вилијем Хејг и Педи Ешдаун
среда, 30 децембар 2009 20:37

стране буду свесне да не могу да [на садашњи начин] очекују и дочекају крај међународног присуства у тој земљи.

И најзад, ЕУ мисија за одржавање мира у Босни мора ту да остане, а и да се појача ако је то потребно, како би се послала снажна порука да се неће толерисати ни сецесија ни насиље.

Данас је, најзад, Радован Караџић на суду у Хагу, оптужен за наводни геноцид и ратне злочине у Босни. Док се он и остали позивају на одговорност за свој удео у језивим догађајима из 1990-их, била би врхунска иронија ако би се њихови планови за поделу Босне и Херцеговине остварили само зато што је међународна заједница толико заузета да је није брига за то.

Господин Хејг је министар спољних послова британске владе у сенци, лорд Ешдаун је бивши високи представник за Босну и Херцеговину. Ко-аутори овог чланка су Џејмс О`Брајен (James O'Brien), бивши спољнополитички изасланик председника САД за Балкан, Мортон Абрамовиц (Morton Abramowitz), бивши амбасадор САД у Турској и виши истраживач у Century Foundation, и Шим Хупер, директор Public International Law and Policy Group

[\[1\]](#)

(Превод са енглеског: **Василије Клефтакис**)

http://www.ft.com/cms/s/0/bf60a826-f4af-11de-9cba-00144feab49a.html?nclick_check=1

[\[1\]](#) **The Public International Law & Policy Group (PILPG)** за себе тврди да је непрофитна правничка организација која пружа бесплатну правну помоћ земљама у развоју, као и деловима земаља који су у конфликту, даје савете о формулацији политике и обуку по питањима решавања конфликта. Од половине 1999. ОУН је овој групи дала статус званичне НВО, а неки од њених задовољних клијената су је 2005. чак предложили и за добитника Нобелове награде за мир. (Прим. прев.)

ЕУ и САД морају обратити пажњу на разбијену Босну

Пише: Вилијем Хејг и Педи Ешдаун
среда, 30 децембар 2009 20:37
